

ESPAÑA

NIKOLI

800-KILOMETRSKO ROMANJE V KOMPOSTELO,

VAMANEBO

DVA PRIJATELJA IN EN INVALIDSKI VOZIČEK

USPELO!

PATRICK GRAY IN JUSTIN SKEESUCK

NIKOLI VAMA
NE BO USPELO!

PATRICK GRAY IN JUSTIN SKEESUCK

NIKOLI VAMA NE BO USPELO!

800-KILOMETRSKO ROMANJE
V KOMPOSTELO,

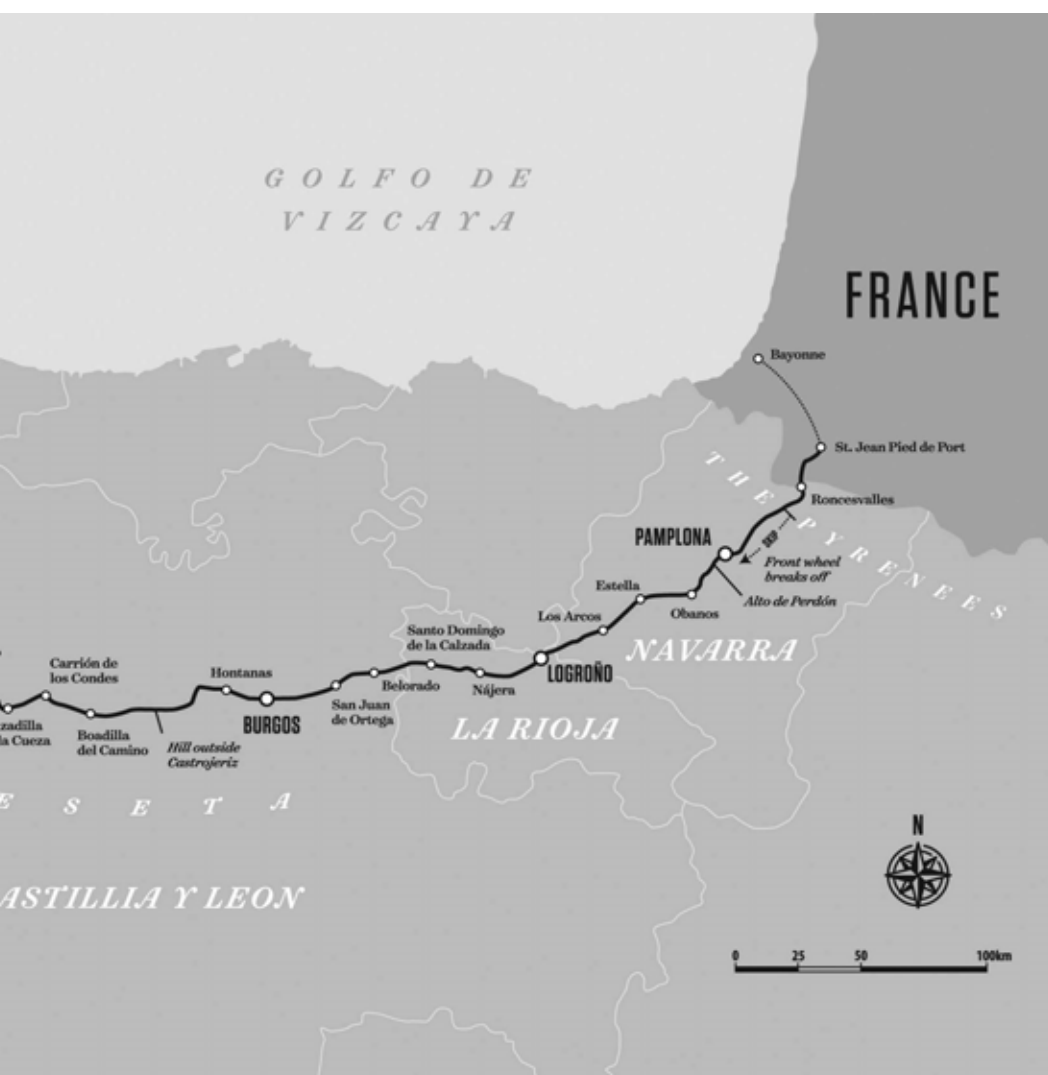
DVA PRIJATELJA IN EN
INVALIDSKI VOZIČEK

DRUŽINA
Ljubljana 2018

EL CAMINO DE SANTIAGO

CAMINO FRANCÉS

KAZALO

Najini začetki	13
Odgovori in vprašanja	15
Telefonski pogovori	23
Jaz te bom potiskal	29
Priprave na pot	35
Dopust	36
Bolj pripravljena ne bova nikoli	41
Odhod	52
Jakobova pot	63
Zanima me, ali ...	64
Slepa vera	82
Dvakrat izmeri, preden odrežeš	92
Paddy wagon in Skeeze	101
Zgrabi bika za roge!	106
Nepričakovano	114
Laži, ki si jih govorimo	126
Med smešnim in bizarnim	135
Prepotrebni počitek	143
Vzajemna skrb	155
Odštevanje	163
Kakšno srečo imava!	172
Tukaj nisva sama	178
Najin ponos in veselje	186
Bog, kako si drzneš?!	195
Danes pa ne boš potiskal!	207
Božja previdnost	221
Kako lep začetek!	228
Smernice za pogovor	239

NAJINIMA ŽENAMA

*V zahvalo, ker naju ljubita,
ker se smejeta z nama (pogosto pa tudi nama)
in ker zavijata z očmi samo ob polovici najinih šal.*

NAJINIM OTROKOM

*Ne pozabite, da je nekaj nemogoče
samo, dokler tega sam ne narediš,
zato sanjajte o velikih rečeh!*

PREDGOVOR

– Donald Miller –

Kot pisatelj sem precejšen del svojega odraslega življenja preučeval zgodbe. Raziskoval sem umetnost pisanja zgodb, preučeval njihovo zgradbo in si prizadeval izpopolniti večino pripovedovanja. V letih študija, pisanja in pripovedovanja zgodb sem se v mnoge od njih zaljubil. Najraje imam zgodbe o ljudeh, ki so svoje trpljenje osmislili in se iz žrtev prelevili v junake, in zgodbe o neverjetnih potovanjih, ki so jih opravili skupaj z drugimi. Žal so zgodbe, ki so spremenile moj odnos do sveta in tudi do samega sebe, vse prevečkrat le plod človekove domišljije in hrepenenja. Nekaj takšnih zgodb pa napiše vsakdanje življenje navadnih ljudi, ki se odločijo za nekaj posebnega – in postanejo junaki.

Ko sem prvič srečal Justina Skeesucka in Patricka Graya, sem takoj videl, da sta drugačna. Bila sta polna življenjske strasti in želje, da bi svoje izjemno upanje delila z

vsemi, ki sta jih srečala. A šele ko sem spoznal njuno zgodbo, sem začel resnično ceniti njuno prijateljstvo in razumel, koliko moči in upanja lahko najdemo v svojih odnosih.

Za zgodbo, o kateri pripoveduje knjiga *Nikoli vama ne bo uspelo!*, sem izvedel oktobra 2015, dobro leto zatem, ko sta moža dosegla, kar se je mnogim zdelo nedosegljivo. Čeprav je njuno osemsto kilometrov dolgo potovanje z invalidskim vozičkom po Španiji res neverjetno, je najmočnejši vidik te pustolovščine njuna nesmrtna in neomajna brat-ska ljubezen.

Justin in Patrick sta na novo opredelila odnos med moškimi, ki neradi izkazujejo svojo ranljivost in intimnost, in s tem izzvala konvencionalne in tradicionalne poglede nanj. Njuno globoko prijateljstvo je premagalo samopomilovanje in spremenilo vsako trpljenje v čudovito pustolovščino.

Njuna zgodba je opomin, da nas Bog ni ustvaril zato, da bi živeli vsak zase kot izolirana bitja. *Nikoli vama ne bo uspelo!* nam kaže, kaj pomeni živeti skupaj z drugimi in kako lahko pomagamo drug drugemu nositi bremena. Justin in Patrick nam pričujeta o tem, kako lepo je, kadar svoje roke in noge »posodimo«¹ bližnjemu, in o osvobajajoči ljubezni, ki se ne ustavlja pred pomanjkljivostmi drugih.

Pozor! Branje tega neverjetnega pričevanja o prijateljstvu in veri bo tudi vas pozvalo k pustolovščinam, ki so že del vašega življenja ali vam še prihajajo naproti. Morda to ni več sto kilometrsko romanje po tujih deželah, vsekakor pa je neslutena svoboda, ki jo lahko izkusimo vsi, kadar dopustimo, da se naši medsebojni odnosi polno razvijejo.

Vabljeni k branju *Nikoli vama ne bo uspelo!*

UVOD

Modrina brez oblakov, kolikor daleč seže oko. Okoliški griči so pokriti z zeleno-zlatimi travniki. Drevesa mečejo dolge sence na peščeno prst ob njihovem vznožju, tišino pa para predirljivo žgolenje ptic pevk v krošnjah. Njihovo petje mi prikliče notranji glas:

Koliko lepote, in vendar – koliko bolečine!

Moje telo obliva znoj in roke mi slabijo, vendar me to še najmanj skrbi.

Noge postajajo z vsakim korakom težje. V mečih čutim utripajočo bolečino. Ko bi le prenehala! Prosim te, odvzemi jo! ... Koliko lahko moje telo še prenese? ... Je to vse? ... Ali sem dosegel mejo svojih zmožnosti? Samo še malo! Mislim sem, da bom zdržal dlje.

Dopuščal sem možnost, da bo prišlo do tega, vendar sem upal, da šele proti koncu romanja. Naredim lahko največ deset korakov, nato pa se moram spet za nekaj trenutkov ustaviti.

Sprosti se in premagaj bolečino!

Toda bolečina se širi po stegnih, v mečih pa me zgrabijo krči že po osmih korakih.

Počivati moram! Samo nekaj minut počitka!

Vztrajam še naprej, a že po petih korakih postaneta utrujenost in bolečina skoraj neznosni. Desno nogo iztegnem nazaj, da bi sprostil mišice v mečih. Bolečina se za trenutek umiri. Ko iztegnem še levo, začutim trenutno olajšanje, ki mi vlije upanje, da bom lahko nadaljeval. A že po treh korakih ugotovim, da sem se motil. Ne gre! Noge so mi odpovedale.

Zakaj se mi to dogaja?

Usedem se, vendar bolečina ne preneha. Stiskam zobe in pesti od frustracije in besa, ki sta se nabrala v meni. Najraje bi zakričal od izmučenosti, razočaranja in bolečine.

Telo me je pustilo na cedilu. Še huje pa je, da sem jaz pustil na cedilu ženo, otroke in prijatelje.

Doslej sem držal v rokah vse niti svojega življenja ... Zdaj pa so mi ušle iz rok.

Prvi del
NAJINI ZAČETKI

1

ODGOVORI IN VPRAŠANJA

– JUSTIN –

Kdo bi mogel prešteti ure, ki sem jih v zadnjih trinajstih letih preživel v čakalnici zdravniške ordinacije? V tem času sem prestal nešteto odvzemov vzorcev iz mišic, pregledov z magnetno resonanco, krvnih preiskav in drugih oblik brskanja, zbadanja in prodiranja v moje telo. A kljub temu mi še vedno niso postavili zanesljive diagnoze.

Ko sem bil še v srednji šoli, me je na preglede pogosto spremljal moj najboljši prijatelj Patrick Grey, zdaj pa je zaradi oddaljenosti to postalo nemogoče. Živi namreč v Idahu, jaz pa v Južni Kaliforniji. Odkar sem se preselil v San Diego, sem v ambulantni največkrat sedel in čakal na izvide sam. Danes sem hvaležen, da me lahko spremlja moja žena Kirstin.

Vrata ordinacije se odprejo in Jennifer, medicinska sestra mojega zdravnika, pogleda po vedno polni čakalnici. Srečava se z očmi. Čeprav naju s Kirstin dobro pozna, me uradno pokliče:

»Gospod Skeesuck, pridite!«

Preden se z opornicami postavim na noge in se oprem na pohodno palico, je Kirstin že pri vratih. Ve, da ne ma-

ram pomoči, četudi sem tako bolj počasen. Kirstin in Jennifer upočasnita korak, da ju lahko dohajam med potjo do ordinacije. Medicinska sestra z občudovanjem pogleda moj pripomoček.

»Všeč mi je tvoja palica, Justin. Ali je nova?«

»Da. Izdelal mi jo je najboljši prijatelj.«

»Res je lepa.«

Ko se je oslabeledost z leve noge preselila še na desno, je Patrick kupil dober meter dolg kos temno vijoličnega lesa in v svoji garažni delavnici iz njega izrezljal čudovito pohodno palico, ki je postala dragocen simbol najinega dolgotnega prijateljstva.

»Kar usedita se. Zdravnik pride čez nekaj minut,« se nasmehe Jennifer in nežno zapre vrata. Spet čakanje!

Kirstin, ki se je na to dobro pripravila, izvleče iz svoje torbice revijo in jo začne prelistavati. Jaz pa se zlekнем v voziček, naslonim glavo na steno, zaprem oči in – čakam.

»Danes traja pa dlje kot običajno,« ugotovi Kirstin čez kake pol ure in potegne iz torbice drugo revijo.

»Očitno ima danes zdravnik večjo gnečo,« pojasnjujem. »Ko bi mi tokrat vsaj postregel s kakšnim odgovorom.«

Z menoj se že več let ukvarja cel tim nevrologov, ki pa jim še vedno ni uspelo ugotoviti, kaj se v mojem telesu pravzaprav dogaja. Čeprav so moji simptomi podobni tistim pri pogostejših boleznih – kot je na primer ALS (amiotrofična lateralna skleroza) – se z nobeno povsem ne ujemajo. Upam, da bo zadnji niz opravljenih krvnih testov in mišičnih biopsij prinesel kakšno novo spoznanje, da bom vsaj vedel, kakšni so moji obeti za prihodnost.

Ta trenutek bi bil zadovoljen že, če bi mojo bolezen vsaj poimenovali. Zdravniški tim je doslej postavil štiri diagnoze, ki pa so se vse izkazale za napačne. Očitno je to, kar imam, tako redko, da ne vedo niti tega, ali sploh ima ime.

Končno vstopi zdravnik z lepo počesanimi temnimi lasmi s sivimi prameni in v beli laboratorijski halji, ki mu

ohlapno visi čez športno jakno. Usede se na voziček na kolesčkih. Skozi velika očala s kovinskim okvirjem pogleda izvide v moji kartoteki, nato pa se zazre v naju s Kirstin.

»In kako se počutimo danes?« me vpraša s kislim nasmehom.

»Želel bi si kakšen odgovor,« zavzdihnem, »čeprav pričakujem še več vprašanj.«

»Morda imam danes za vas oboje.«

Zdravnik, ki je nasploh redkobeseden, me začne pregledovati od glave do peta. Najprej mi posveti v oči, mi posluša srce in pljuča, izmeri krvni tlak in preizkusi mišične reflekse. Na koncu me vpraša, ali imam kaj bolečin v sklepih, in preveri, ali ni oslabelost že dosegla tudi mojih rok.

Videti je zadovoljen.

Kot vedno ob koncu pregleda me povabi še v svojo pisarno na drugi strani hodnika, kamor mu sledim v ženinem spremstvu. Sredi tihega in presenetljivo majhnega kabina je velika miza, knjižne police na stenah pa so polne medicinskih revij in knjig, katerih naslovov ne znam niti prebrati. Na najbolj vidnem mestu visi njegova doktorska diploma s Harvarda in še nekaj uokvirjenih spričeval.

Posadi naju za svojo mizo nasproti sebi in samozavestno pove: »Glede vaše diagnoze še nikoli nismo bili bolj gotovi.«

»Me veseli!« odgovorim. »Kako pa se imenuje?«

Na njegovem obrazu se pojavi komaj zaznavna napetost, ko pove: »Skoraj zagotovo trpite za večžariščno pridobljeno motorično aksonopatijo, ki ji na kratko pravimo MAMA« (kratica iz začetnic besed imena bolezni v angleščini – multifocal acquired motor axonopathy; op. prev.).

»Kaj točno pa to pomeni?« zanima Kirstin.

»Gre za bolezen, ki je v mnogih pogledih podobna ALS-u. Zato smo jo pri Justinu prvič tudi napačno diagnosticirali.«

Nato se obrne k meni in nadaljuje: »Po domače povedano: vaš imunski sistem napada živčnega, ki posledično 'iz-

klaplja' vaše motorične živce. Bolezen ne vpliva na vaše senzorične živce, ampak samo na vaše gibalne zmožnosti. Običajno prizadene le posamezne dele telesa, v vašem primeru pa je zajela celo telo od pasu navzdol. To je eden od razlogov, zaradi katerih jo je tako težko prepoznati. MAMA se običajno pojavi v rokah, le redko pa se razširi na druge dele telesa.«

Žena me stisne za roko in se skloni k zdravniku. »Ali se mu bo stanje še poslabšalo? Ali veste, koliko časa še ima?«

»Kot sem rekel, danes nimam le odgovorov, ampak tudi vprašanja ...«

Za trenutek se ustavi, nato nadaljuje.

»Stanje se bo sčasoma poslabševalo, do kakšne stopnje, pa je nemogoče reči.«

»Iskreno, kakšni so moji obeti?« ga vprašam.

»Obstaja verjetnost, da bo bolezen privedla do zapletov, ki bodo povzročili smrt.«

Kirstin počasi in globoko vdihne, v oči pa ji privrejo solze.

To ni prvič, da so mi napovedali smrt. Ko so mi pred skoraj devetimi leti diagnosticirali ALS, mi je zdravnik dal največ štiri leta življenja. Čeprav pri MAMI še ne znajo napovedati pričakovane življenjske dobe, se mi ta diagnoza zdi drugačna, bolj resna.

»Ali vsaj veste, kaj jo povzroča?« ga vprašam.

»Točnih vzrokov in učinkov še ne poznamo, vemo pa, da lahko včasih travmatični dogodki sprožijo nekatera bolezenska stanja.«

Znova se ustavi, uredi misli in nadaljuje: »Ena od možnosti je, da je ta bolezen v vas 'spala' že od rojstva in jo je prebudila vaša prometna nesreča.«

»Kako, prosim?«

Mislil je na nesrečo, ki se je zgodila pred trinajstimi leti.

Tistega jasnega aprilskega jutra leta 1991 se spominjam, kot da bi bilo včeraj. Sonce se je na nebu brez oblačka počasi dvigalo nad obrisi gora v mojem rodnem Ontariu v zvezni državi Oregon. Stal sem pred domačimi vrati in nestrpno pogledoval na uro. Košarkarski turnir se je začel čez manj kot eno uro, mojega prijatelja Jasona, s katerim naj bi se odpeljal tja, pa od nikoder.

»Le kje se spet obira? Zamudila bova!« sem glasno zabundal.

Kot da bi me slišal, se je Jason v tistem hipu pripeljal izza ovinka. Skočil sem nazaj v hišo, se na hitro poslovil od staršev in pritekel nazaj na dvorišče, kjer me je že čakal prijatelj, ponosno sedeč v svojem temno rdečem poltovornjaku, Toyoti 1987.

Jason, ki je pred kratkim opravil voziški izpit – jaz sem bil pri nedopolnjenih šestnajstih letih za to še premlad – je komaj čakal, da se s svojim novim vozilom zapodi po avtocesti. Prisedel sem k njemu na sprednji sedež in si prek prsi ter okoli pasu zapejal varnostni pas. Opazil sem, da je bil njegov pas spodaj pripet pravilno, zgoraj, na prsih, pa mu je ohlapno visel.

Z dvignjenimi obrvmi sem ga opozoril, da bi si moral pas popraviti, on pa je samo zamahnil z roko in stopil na plin.

Čez nekaj minut sva že drvela po cesti 84 na vzhod, proti Nampi v zvezni državi Idaho, kjer je bila univerza Northwest Nazarene College. Kljub sončnim očalom in spuščenima senčnikoma so naju slepili žarki sonca, vzhajajočega nad gorami v daljavi. Ker sva bila pozna, je Jason še bolj pritisnil na plin.

Bolj ko se je sonce dvigalo na nebu, močnejše nama je bleščalo v oči. Hitreje je vozil, bolj negotovo se je kombi držal ceste. Ko sem se pri sto tridesetih kilometrih na uro na-

gnil naprej, da bi na radiu zamenjal postajo, sem pod nogami začutil tresenje in glasno hrumenje.

Pogledal sem skozi okno in opazil, da naju zanaša na desno. Obe kolesi na desni strani sta zapeljali z roba asfalta in odskakovali po gramozu slabo vzdrževane, s travo zaraščene bankine. Medtem ko je Jason poskušal ponovno vzpostaviti nadzor nad vozilom, sem videl, da se naglo približujeva betonskemu podpornemu stebru nadvoza.

»Jason, pazi!«

Ko je ta silovito zasukal volan na levo, da bi naju vrnil na cesto, je vozilo obrnilo za sto osemdeset stopinj. Za delček sekunde sva bila obrnjena proti zahodu, od koder so se nama približevali avtomobili. Nato je najina Toyota zdrsnila na vmesni ločilni pas in se začela prevračati. Ob udarcu vozila ob tla je močno počilo. Vse se je zgodilo zelo hitro. Med prevračanjem in odskakovanjem po ločilnem pasu sem izgubil orientacijo.

Čas se je za hip ustavil.

Zemlja se je kot v upočasnjem filmu zavrtela okoli mene in skozi glavo so mi švigale razne misli. Ko je vozilo z desnim bokom zadnjikrat udarilo ob tla, sem zaslišal oglušujoč trušč, sunek pa mi je pretresel celo telo.

Ali se bo moje življenje kar tako končalo?

Kaj bodo zdravniki rekli mojim staršem?

In kako bodo oni to povedali Patricku?

Ko je vozilo končno obstalo, je moje telo viselo na varnostnem pasu, odmaknjeno od sedeža, pod seboj pa sem zagledal Jasona, čigar zgornja polovica telesa je štrlela skozi okenski okvir vrat. K sreči je bila v tleh vdolbina, drugače bi ga vozilo zmečkalo.

Skozi razbito vetrobransko steklo sem v daljavi zagledal vozila, ki so se ustavljala, in ljudi, ki so nama tekli na pomoč.

»Jason, si še živ?«

»Sem,« je komaj slišno odgovoril.